

דף ט.

עין משפט ה.

או"ה סימן תרח פעיף א

א. אוכלים ומפסיקים קודם בין השמשות שצריך להוסיף מחול על הקודש^מ, ותוספת זו אין לה שיעור אלא מוסיף מעט או הרבה^נ.

מ. יומא דף פ"א ע"א, והוא מדבר תורה, כ"כ הרי"ף והרא"ש גם ממלאכה, אבל מדברי הרמב"ם בפ"א משביתת עשור נראה שסובר שאין תוספת זו מדבר תורה אלא בעינוי, אבל לא בעשיית מלאכה לא בשבת ולא ביוה"כ, ומשמע מדברי השו"ע שפוסק כהרמב"ם. אבל הרדב"ז כתב שגם להרמב"ם יש תוספת דבר תורה גם ממלאכה בשבת ויוה"כ, וכדברי הרי"ף והרא"ש, וכך נקטינן להלכה להחמיר. כה"ח אות א'.

ו. והגם שצריך להוסיף מחול על הקודש דבר תורה, מ"מ אין בו עונש כרת דרק עיצומו של יום ענוש כרת. מ"ב אות א'. וה"ה ביציאתו צריך להוסיף מחול על הקודש דבר תורה דכתיב מערב עד ערב. מ"ב שם.

נ. קודם בין השמשות דבין השמשות עצמו ספק יום ספק לילה ובלי לימוד צריך לפרוש מספק, ומספק כרת. וזמן בין השמשות אחר השקיעה הוא מהלך ג' רביעי מיל. מ"ב אות ב'.

והכלבו כתב דצריך להפסיק לאכול בעוד השמש בראשי האילנות.

עין משפט ו.

או"ח סימן תרד פ"א

א. מצוה לאכול בערב יוה"כ ו להרבות בסעודה ע.

הגה: ואסור להתענות בערב כיפור אפי' תענית חלום פ.

ס. ברכות דף ח' ע"ב וביומא פ"א, ובמדרש המובא בטור עם המעשה דחייט אחד, שקנה בעיה"כ דג ששנה זוז בחמשה זהובים לקיים כל האוכל בט' כאילו התענה גם בו ע"ש. ואמרו חז"ל כל האוכל בתשיעי מעלה עליו הכתוב כאילו התענה תשיעי ועשירי והיינו שנותים לו שכר כאילו התענה ב' ימים חוץ משכר התענית של יום העשירי. פר"ח.

והטעם ע"פ סודן של דברים בשער הכוונות דף ק' ע"ד כיון שבכל יום מעשרת י"ת נתקן בחינת החיצוניות ע"י האכילה ושתייה וברכותיהם, וביום הכיפורים אסור לאכול ע"כ צריך להרבות באכילה ושתייה בערב יוה"כ כדי לתקן בחינת החיצוניות של יום הכיפורים עצמו. וע"כ לפחות יעשה ב' סעודות על הפת כדי שיצטרך לברך המוציא וברכת המזון לתקן בחינת החיצוניות ע"י האכילה ושתייה והברכות ובסעודה ראשונה יכוין לתקן החיצוניות דיום תשיעי, ובסעודה המפסקת יכוין לתקן חיצוניות של יום הכיפורים.

ויש נוהגים לבצוע על לחם משנה כמו ביו"ט, וכ"כ היפה ללב בשם השל"ה.

ע. כדי שיוכלו להתענות ולא יזיק להם התענית, ומצוה לאכול דגים. טור. ממעשה של החייט שהובא במדרש איכה ובב"ר פ"א. בן איש חי פ' וילך אות א'. ובבן איש חי שם כתב שיאכל הדגים בסעודת שחרית דוקא.

ו. ובתשובת רע"א סי' ט"ז כתב להסתפק אם אשה חייבת לאכול בערב יוה"כ, שאפשר שהן פטורות מצד מצות עשה שהזמן גרמא, או שנאמר כיון שחייבות בצום העשירי ה"ה בערב יוה"כ חייבות באכילה. ובתשובת כתב סופר סי' ק"ב פשט ספיקו וכתב שגם הנשים חייבות בערב יוה"כ באכילה דזיל בתר טעמא כדי שלא יזיק להם הצום. ושם הסתפק בחולה שע"פ צואת הרופא אסור לו לצום ביום כיפור אם מחוייב הוא באכילה בערב יוה"כ, וכתב שלא מלאו לבו להקל, ועיין בשו"ת יביע אומר ח"א סי' ל"ז.

ז. ומ"מ הגם שיש להרבות בסעודה יאכל דברים קלים כגון דגים ועופות שלא יהיה שבע ומתגאה ביוה"כ. ט"ז ס"ק א', וכמבואר בסי' תר"ח סעיף ד'.

פ. ואם האיסור הוא מן התורה או מדרבנן עיין בסי' תק"ע. ואסור לו להתענות בערב יוה"כ אפי' תענית חלום מטעם שמא ח"ו יבא לידי איסור כרת שלא יוכל לצום ב' ימים רצופים. כה"ח אות ח' ממהרי"ל.

ו. ועוד טעם שאפי' תענית חלום אסור להתענות, כיון שכל האוכל בתשיעי כאילו התענה בו, וא"כ הוי כאילו התענה באכילתו בתשיעי. ט"ז ס"ק ב'.

ואם רוצה להתענות עד סמוך לסעודה המפסקת יש מתירים. מ"ב אות ב'. אך נכון לפדות תעניתו או יתענה יום אחר. כה"ח אות י"ג.